

Marianne Persson
på uppdrag för Krokoms kommun

KU2017/01534/DISK

Remissvar – Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik

Delbetänkande av utredningen om en stärkt minoritetspolitik (SOU 2017:60)

Krokoms kommun har varit förvaltningskommun för samiska sedan 2010. Kommunen antog tidigt en handlingsplan som nu processas för en uppdatering. Målen i vår handlingsplan tar sin utgångspunkt direkt mot ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och europeiska stadgan om landsdels eller minoritetsspråk. Samrådet med samerna sker kontinuerligt och organiserat genom en särskild samrådsgrupp.

Utgångspunkten för utredningen ”Nästa steg?” är att den förväntade effekten från reformen ”Ett minoritetsinriktat tankesätt” inte har fått full genomslagskraft. Utredningen konstaterar att kommunerna behandlar frågor som rör nationella minoriteter idag i särskild ordning, inte integrerat som avsikten var. I Krokoms kommun ser vi att den beskrivningen stämmer. Vi delar uppfattningen att det är viktigt att både statens och förvaltningskommunernas uppdrag bör ses i perspektiv av att språk och kultur är en del av de mänskliga rättigheterna och bör samordnas och integreras i flera sektorsområden inom myndigheten för att få genomslagskraft. För kommunen är det bra att skyldigheter tydliggörs genom särskilda bestämmelser i skollagen och socialtjänstlagen. Tillgång till service på sitt eget språk är en viktig fråga inte bara för de nationella minoriteterna själva utan även för kommunen. Att kunna bedriva förskoleverksamhet på samiska är en viktig grund för jämställdhet. Vi har sett att språket är så viktigt att det kan vara en avgörande faktor för vårdnadshavare om väljer att placera sitt barn i förskoleverksamhet. Det är främst kvinnor som stannar hemma för att ge sitt barn en trygg språksituation. Detta hämmar även personalförsörjningen hos kommunen.

4.1 Grundskyddet

Utredningens förslag att grundskyddet ska behållas och förstärkas i hela landet lämnas. Vi har ingen synpunkt på det.

4.1.2 Utträde

I det fall en kommun begär utträde ska synnerliga skäl för det föreligga. En noggrann utredning bör göras då det idag är svårt att se vilka situationer som kan föranleda ett behov för ett utträde.

4.1.3 Rätten att använda nationella minoritetsspråk i kontakt med myndigheten.

Rätten används idag i ringa omfattning i Krokoms kommun, som är sydsamiskt område. Rätten bör finnas kvar och även arbetsförmedlingen bör inkluderas. Utredningens förslag om möjligheter att förenkla tillämpningen av 10 § är ett bra förslag.

4.2 Grundskyddet och informationsskyldigheten

Kommuner ska anta dokumenterade mål med minoritetspolitiken och följa upp dem. Vi har inget att erinra mot de förslag som utredaren lämnar i detta kapitel.

4.3 Samråd och inflytande

Nuvarande ordning kan med fördel förtydligas och utökas, så det finns inget att erinra på de förslag som utredaren lämnar.

4.4 Statsbidraget

Krokoms delar uppfattningen om att statsbidraget behöver höjas och har förhoppning om att detta kan göras i redan i samband med ett beslut om "Nästa Steg?". Att, som det beskrivs, ha en funktion av samordning av frågorna inom kommunen är en faktor för framgång, inte minst för implementering i av minoritetslagstiftningen i de olika förvaltningarna. Utredningen menar i en sådan funktion på sikt ska finansieras av kommunernas budget och statsbidraget ska användas till merkostnader till sin helhet. Samordningsfunktionen kommer att behövas för en lång tid framöver. Kommunen förordar en ökning av statsbidraget så att alla kostnader, inklusive tjänsten som samordnare, ska räknas som merkostnader. Det finns en oro i den samiska samrådsgruppen att utan statsbidraget skulle kommunerna välja andra satsningar än de som samerna själva förordar. Statsbidraget är ett sätt att säkerställa att arbetet med denna reform går vidare utan avbrott i hela förvaltningsområdet.

5.1 Uppföljning av efterlevnaden av minoritetslagstiftningen.

Utredaren föreslår en ny myndighet för uppföljning. Man menar att det ska vara en myndighet, inte två, för att få tydliggöra myndighetens ansvar. Krokoms kommun förstår att den ordning för uppföljning som varit inte gett den effekt som förväntats. Kommunen ser också att i det förslag som nu läggs fram, flyttas uppföljningsuppdraget från Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholm. Det samiska förvaltningsområdet är hela norra Sverige och det är många samiska förvaltningskommuner. Hur det tas emot av den samiska befolkningen? Hur ställer sig det förslaget i sken av den konsultationsordning som regeringen också föreslår?

Regeringen bör i första hand undersöka om brister i uppföljning och återrapporteringen berott på resurser för, och uppdragets utformning. Regeringen bör också se över sin styrning över utvärderingen.

Krokoms delar inte utredarens uppfattning att den enda lösningen är att bilda en ny myndighet. För det fall regeringen överväger detta måste konsekvensen av det utredas mer.

6. Förskolan

Den bakgrundsbeskrivning och belysning av situationen för förskoleverksamheten som utredaren gör stämmer väl med verkligheten. De förslag som lämnas syftar till

att göra bestämmelserna tydligare för huvudmännen. Att ge Skolverket ett särskilt uppdrag för att stödja kommuner med metod och fortbildning är ett bra förslag, vi stödjer detta. Förslaget att komplettera begreppet modersmål med kulturarvsspråk är något som vi i Krokoms redan gjort i praktiken.

Förslaget att lyfta in § 17 i skollagen och ersätta ”hela eller delar av” till ”hela eller väsentlig del” är en nödvändighet för att förskolan ska bli en hävstång för revitalisering av minoritetsspråken, som avsikten är.

Utredaren föreslår vidare en skyldighet för kommunerna att uttryckligen fråga vårdnadshavare som ansöker om förskolplats om de önskar plats på något minoritetsspråk, samt att kunna erbjuda en sådan plats inom fyra månader. Krokoms lämnar detta utan erinran.

7. Äldreomsorgen

Utredningen föreslår att § 17 införs i socialtjänstlagen för att förtydliga kommuners skyldighet samt att förändra lydelsen ”helt eller delvis” till ”hela eller väsentlig del”, samt en skyldighet för förvaltningskommuner att efterfråga behov av omsorg på nationella minoritetsspråk.

Kommunen har inget att erinra mot det. Vi lämnar inte synpunkter på hur detta ska göras, nu eller genom samordning med den översyn av socialtjänstlagen som pågår.

8. Personalförsörjning

Vi instämmer i den beskrivning av situationen som görs i utredningen. Krokoms har många modersmålstalare men personalförsörjning är ändå en återkommande utmaning. Vi behöver verktyg som fortbildning i språk- och metodstöd som stöd för både arbetsgivare och personal.

9. Nationella minoriteters behov av hälso-och sjukvård

Här överlämnar vi till de intressenter som har kunskap och insikt i frågorna.

10. Utvärdering av Språkcentrum

Samiskt språkcentrum är en viktig del i arbetet med revitalisering av samiska språk, Krokoms kommun har haft stöd i både språk- och metodutveckling samt fortbildning av personal av det arbete som Språkcentrum har gjort. Mycket återstår att göra inom området och Språkcentrum måste fortsätta sitt arbete.

11. Kunskapshöjande och synliggörande åtgärder

Kunskapen om nationella minoriteter och urfolket samerna är generellt låg.

Medvetenheten om särskilda rättigheter som finns för dessa likaså. Detta har sin bakgrund i historien, med osynliggörande och aktiv assimileringspolitik. Staten Sverige har genom sina institutioner och myndigheter alla ett ansvar för att förändra situationen. De förslag som utredningen lämnar syftar alla till kunskapshöjning och synliggörande. Medias roll i revitalisering av språk bör inte utlämnas utan tvärtom förtydligas med syfte att utbudet på nationella minoritetsspråk ska öka.

Public service bör ges tydliga mål om information och kunskapshöjande insatser samt för språkanvändning.

De förslag som lämnas om tydliga mål för utbildning av pedagoger, vårdpersonal

och journalister är alla långsiktiga och bra och kommer att underlätta för huvudmän inom vård- och utbildningssektorn med personalförsörjning på sikt.

12.1 Regeringen bör pröva frågan om språk som diskrimineringsgrund. En sådan utredning välkomnas.

12.2 Frågan om vilka nationella minoriteter och minoritetsspråk som bör erkännas. Bakgrunden till denna frågeställning är okänd för oss i Krokoms. Vi noterar dock att samerna är erkända som urfolk i Sverige men i minoritetslagstiftningen återges inte det. Detta kan vara en grund för en översyn.

12.3 Bevarande program för minoritetsspråken.
Vi delar utredarens förslag. Ett sådant program bör innehålla en tydlig ansvarsfördelning mellan olika aktörer som har ansvar mot nationella minoriteter.

12.4 Särbehandling av jiddisch
Naturligtvis ska inget av de nationella minoritetsspråken särbehandlas negativt.

12.5 Språkvårdande arbete och revitalisering
Språkvård för samiska språk görs idag genom sametingen i Sverige, Norge och Finland tillsammans. Innan särskilt uppdrag ges till någon annan myndighet för språkvård måste konsultation med Sametinget göras.

12.6 Historiska kränkningar
Här delar vi utredarens uppfattning om att historiska kränkningar måste synliggöras för att ett försoningsarbete ska få effekt. Att som huvudman för skola och omsorg i en kommun bedriva revitaliseringsarbete av ett nationellt minoritetsspråk är också ett led i försoningsarbetet.

12.7 Behovet av institutioner
Krokoms är förvaltningsområde för samiska och har erfarenhet av stöd från de samiska institutionerna vilket är en viktig del i arbetet med samiska språket. För inrättande av institutioner bör dock de berörda minoriteterna själva få avgöra behovet.

12.8 Sveriges Kommuner och Landsting
Att sätta nationella minoriteter och minoritetsspråk på dagordningen i dialogen med SKL är ett bra förslag för att regeringen ska följa frågan. Samma frågeställning bör systematiskt återkomma i möten med andra aktörer som har ansvar för nationella minoritetsspråk.